OLIY TA’LIMDAGI TASHKILIY-BOSHQARUV MEXANIZMLARI SAMARADORLIGINI UCH DAVRLI BAHOLASH METODIKASI

Islamova Zulfizar Akmal qizi
Oriental universiteti mustaqil tadqiqotchisi
Elektron pochta: zulfizarislamova24@gmail.com

Annotatsiya: *Maqolada oliy ta’lim tashkilotlari raqobatbardoshligini oshirishga qaratilgan tashkiliy-boshqaruv mexanizmlarini uch davrda baholash metodikasini ishlab chiqamiz. Metodik loyihalash, manbalarni maqsadli qiyoslash va hisoblash qoidalarini mantiqiy tekshirish asosida boshlang‘ich, oraliq va yakuniy o‘lchovlar uchun yagona protokolni taklif etamiz. Natija sifatida baholash davrlari matritsasi, ma’lumotlarni tekshirish sxemasi hamda ball farqi, nisbiy o‘sish va ulushlar farqini ajratadigan hisoblash tartibini taqdim etamiz. Respondentlar, takroriy javoblar va universitetlar tahlil birliklari sifatida farqlanadi. Metodikaning amaliy ahamiyati o‘sish ko‘rsatkichini qayta hisoblash imkoniyati bilan uning pedagogik mazmunini birga tekshirishdan iborat. Tadqiqot metodologik xususiyatga ega; muayyan universitetlarda erishilgan empirik samaradorlik miqdori baholanmaydi.*

Kalit so‘zlar: *oliy ta’lim, raqobatbardoshlik, tashkiliy-boshqaruv mexanizmi, uch davrli baholash, takroriy o‘lchov, nisbiy o‘sish, ta’lim sifati.*

A three period method for evaluating organisational management mechanisms in higher education

Abstract. We develop a three-period evaluation method for organisational management mechanisms intended to improve university competitiveness. Methodological design, purposive comparison of sources and logical verification of calculation rules underpin a common protocol for baseline, intermediate and final measurements. The outputs comprise an evaluation matrix, a data verification scheme and rules distinguishing absolute score change, relative growth and differences in proportions. Participants, repeated observations and universities are treated as distinct analytical units. The method links reproducible calculations to the educational meaning of change. This methodological study does not estimate empirical effectiveness in particular universities.

Keywords: higher education, competitiveness, organisational management, three-period evaluation, repeated measurement, relative growth, educational quality.

Kirish

Oliy ta’lim tashkilotining raqobatbardoshligini boshqaruv mexanizmlari orqali oshirish haqidagi xulosa ta’lim jarayonida qanday o‘zgarish yuz berganini tushuntirishi kerak. Tasdiqlangan hujjatlar, tashkil etilgan seminarlar yoki elektron hisobotlar mexanizm joriy etilganining belgisi bo‘lishi mumkin. Biroq ular talaba o‘rganishi, pedagogik faoliyat sifati va manfaatdor tomonlar ehtiyojlariga javob berish qobiliyati yaxshilanganini o‘z-o‘zidan

ko‘rsatmaydi. Biz baholashning markaziga boshqaruv harakati bilan tekshiriladigan ta’limiy natija o‘rtasidagi bog‘lanishni qo‘yamiz.

Hart va Rodgers oliy ta’limdagi raqobat, raqobatbardoshlik va raqobat ustunligi bo‘yicha tizimli sharhda ushbu tushunchalarning strategiya hamda natijalar bilan munosabatini tahlil qiladi [1]. Biz uchun bu yondashuv raqobatbardoshlikni bitta reyting yoki umumiy qoniqish balli bilan cheklamaslikni anglatadi. Baholash obyekti aniq belgilanishi, tanlangan mezonlar esa tadqiqot maqsadini qamrab olishi lozim. Boshqaruv jarayoni yaxshilanishini tashkilotning barcha yo‘nalishlardagi raqobat ustunligi bilan tenglashtirmaymiz.

Sifatni ta’minlash natijalari haqidagi Stensaker tadqiqoti tashkiliy o‘zgarishlarning murakkabligini va kutiladigan natijalarni real baholash zaruratini yoritadi [2]. Ushbu fikrga tayangan holda vaqt bo‘yicha o‘zgarishni aniqlash bilan o‘zgarishni aynan joriy etilgan mexanizmga bog‘lashni alohida vazifalar sifatida ko‘ramiz. Birinchi vazifa qiyoslanuvchan o‘lchovlarni, ikkinchisi esa muqobil izohlarni baholashga imkon beradigan tadqiqot dizaynini talab qiladi.

Tadqiqotning maqsadi 2023/2024, 2024/2025 va 2025/2026-o‘quv yillariga mos uch davrli baholash uchun respondentlar hisobi, indikatorlar, hisoblash qoidalari va xulosa chegaralarini birlashtiruvchi metodik tartibni ishlab chiqishdir. Tadqiqot savolini quyidagicha belgilaymiz: tashkiliy-boshqaruv mexanizmlariga oid o‘zgarishni qaysi shartlarda matematik jihatdan to‘g‘ri va pedagogik jihatdan mazmunli talqin qilish mumkin?

Metodlar

Tadqiqot yondashuvi va materiallar

Metodik loyihalashni uch bosqichda bajardik. Avval oliy ta’limdagi raqobatbardoshlik, sifatni ta’minlash va resurslarga oid manbalardan baholashning mazmuniy talablarini ajratdik. Keyin statistik talqinga oid manbalar yordamida hisoblash birligi, o‘zgarish miqdori va dalil chegarasini aniqlashtirdik. Yakunda ushbu talablarni davrlar matritsasi va qaror ketma-ketligiga birlashtirdik. Olti manbani mavzuga bevosita aloqadorligi bo‘yicha maqsadli tanladik; ushbu tanlovni to‘liq tizimli adabiyotlar sharhi sifatida talqin qilmaymiz.

Tahlil birligini «maqsad — indikator — ma’lumot — hisoblash — talqin» munosabati sifatida oldik. Protokolning ichki mosligini tekshirishda bir xil belgining turli davrlarda bir xil ma’noni saqlashi, surat va maxrajning aniq bo‘lishi, yig‘ma ko‘rsatkich tarkibining o‘zgarmasligi va xulosaning mavjud dalildan oshib ketmasligiga e’tibor qaratdik. Natijalar bo‘limida statistik hisoblangan universitet samaradorligini emas, ishlab chiqilgan baholash metodikasini taqdim etamiz.

Davrlar va kuzatuv birliklari

2023/2024-o‘quv yilini T0 — boshlang‘ich, aniqlovchi davr; 2024/2025-o‘quv yilini T1 — tajriba mexanizmlarini sinash va oraliq baholash davri; 2025/2026-o‘quv yilini T2 — joriy etish, rivojlantirish va yakuniy baholash davri sifatida belgilaymiz. «Nazorat yili» atamasi boshlang‘ich taqqoslash bazasini anglatadi. U ayni davrda mexanizm joriy etilmagan, mustaqil shakllantirilgan nazorat guruhi mavjudligini bildirmaydi. Bosqichning nomi bilan tadqiqot dizaynini shu tariqa ajratamiz.

Farg‘ona davlat universiteti, O‘zbekiston davlat jahon tillari universiteti va Buxoro davlat universiteti uchun qo‘llanishi ko‘zda tutilgan protokolda universitet, respondent va o‘lchov yozuvini alohida birlik sifatida qayd etamiz. Bir respondent uch davrda qatnashsa, uchta javob yozuvi hosil bo‘ladi, biroq noyob ishtirokchilar soni bittaligicha qoladi. Muayyan davrda javob bermagan shaxs keyingi davrda qaytishi mumkin; bunday holatni yangi respondent sifatida avtomatik hisoblamaymiz.

Tarkibiy bo‘linma rahbarlari, dekanlar, kafedra rahbarlari, professor-o‘qituvchilar, ish beruvchilar va talabalar uchun rol kodlarini ajratamiz. Rahbarning vakolat haqidagi bahosi bilan talabaning ta’lim tajribasi haqidagi javobi bir xil mazmundagi o‘lchov emas. Shu sababli umumiy so‘rov qismi va rolga xos qismlar belgilanadi. Faqat umumiy mazmuni va shkalasi mos ko‘rsatkichlarni birlashtiramiz; qolgan natijalar alohida profillar orqali talqin qilinadi.

Indikatorlar va ma’lumot sifati

Baholash uchun olti mezonni taklif etamiz: strategik muvofiqlik, vakolat va hamkorlik, resurslarning maqsadga mosligi, kasbiy ishtirok, monitoring va tuzatish, ta’limiy natija. Har bir mezon uchun kuzatiladigan indikator, dalil manbasi, hisoblash birligi va baholash rubrikasi aniqlanadi. Masalan, vakolat va hamkorlikni faqat hujjatda vakolat mavjudligi orqali emas, qarorning kim tomonidan va qanday dalil asosida bajarilgani orqali ham o‘rganamiz.

OECDning oliy ta’lim resurslariga bag‘ishlangan tahlili moliyaviy va inson resurslarini taqsimlash shartlarini yoritadi [3]. Biz resurs o‘zgarishini natijaga hamroh kontekst sifatida qayd etishni taklif etamiz. Yangi moliyalashtirish, xodimlar tarkibi yoki o‘quv yuklamasidagi o‘zgarish mexanizmning ijrosiga ta’sir qilishi mumkin. Shu bois resurs miqdori bilan undan ta’limiy maqsad yo‘lida foydalanishni alohida kuzatamiz.

Savol matni, javob variantlari, davr chegarasi va baholash mezoni T0, T1 hamda T2 uchun mos bo‘lishi kerak. Vosita o‘zgartirilsa, eski va yangi shaklning qaysi qismlari taqqoslanishi mumkinligini ko‘rsatamiz. Yetishmayotgan qiymatni nolga tenglashtirmaymiz. Baholashga tatbiq etilmaydigan indikator, javobsiz qoldirilgan savol va dalil bilan tasdiqlangan nol holati turli kodlarda saqlanadi. Yig‘ma ballni hisoblash uchun zarur minimal qamrov oldindan belgilanadi.

Natijalar

Uch davrli baholash matritsasi

Ishlab chiqilgan metodikaning birinchi natijasi davr nomi, asosiy tekshirish vazifasi va taqqoslash shartini bog‘laydigan matritsadir. Unda har bir davr uchun alohida vazifa mavjud, biroq umumiy indikatorlar saqlanadi. Birinchi davrda boshlang‘ich holat aniqlanadi, ikkinchisida mexanizm ijrosi va oraliq o‘zgarishlar tekshiriladi, uchinchisida natijalar hamda amaliyotning davomiyligi baholanadi. 1-jadval ushbu tartibni umumlashtiradi.

1-jadval

Uch davrli baholashning vazifalari va qiyoslash shartlari[21]

Davr va vazifa	Asosiy tekshirish obyekti	Qiyoslash sharti
T0 • 2023/2024 Aniqlovchi bosqich	Boshlang‘ich holat, respondentlar reyestri va mezonlar profili	Indikator, shkala, qamrov va baholash davri belgilangan
T1 • 2024/2025 Tajriba va oraliq baholash	Mexanizmning haqiqiy ijrosi, qamrovi va dastlabki o‘zgarishlar	T0 bilan mazmunan mos o‘lchov; tarkib o‘zgarishi qayd etilgan
T2 • 2025/2026 Joriy etish va rivojlantirish	Yakuniy natija, mezonlar dinamikasi va amaliyotning davomiyligi	T0 va T1 bilan mos indikatorlar; ijro hamda tashqi sharoitlar izohlangan

Matritsaning amaliy vazifasi turli yillarda mazmunan boshqa hodisalarni o‘lchab, ularni yagona o‘sish ko‘rsatkichi sifatida taqdim etishning oldini olishdir. Masalan, T0 da qoniqish, T2 da esa topshiriqni bajarish sifati o‘lchangan bo‘lsa, ularning ballari bir xil diapazonda bo‘lgani uchun qiyoslanuvchan bo‘lib qolmaydi. Ma’lumotlar manbasi va o‘lchanadigan xususiyat mos bo‘lmasa, natijalarni alohida keltirishni taklif etamiz.

Ball va ulush o‘zgarishini hisoblash

Universitetning t davrdagi yig‘ma ballini B_t, k-mezonning mos shkalaga keltirilgan ballini C_{kt}, uning vaznini w_k bilan belgilaymiz. Barcha mezonlar uchun yuqori ball bir xil ijobiy yo‘nalishni ifodalashi zarur. Teng vazn qo‘llansa, olti mezonning har biri uchun $w_k = 1/6$ bo‘ladi. Bu hisoblash tanlovi bo‘lib, mezonlarning amaliy ahamiyati teng ekanini o‘z-o‘zidan isbotlamaydi.

$B_t = \Sigma_{k=1}^{6} w_k C_{kt}$, bunda $\Sigma_{k=1}^{6} w_k = 1$. (1)

Boshlang‘ich va yakuniy ball farqini $\Delta B = B_2 - B_0$ shaklida aniqlaymiz. U ball birligida ifodalanadi. Nisbiy o‘sishni $R = ((B_2 - B_0) / B_0) \times 100\%$ orqali hisoblaymiz, bunda B_0 nolga teng bo‘lmasligi kerak. Biroq boshlang‘ich ball noldan farqli bo‘lishining o‘zi yetarli emas: foizli talqin uchun shkalaning nol nuqtasi va nisbatlari mazmunan asoslangan bo‘lishi lozim. Shartli kodlangan Likert ballarida ball farqi va taqsimotni ko‘rsatish odatda aniqroq talqinni beradi.

Darajalar ulushi baholansa, t davrda o‘rta yoki yuqori darajadagi ishtirokchilar sonini m_t, shu indikator bo‘yicha yaroqli javoblar sonini n_t deb olamiz. Ulush $P_t = (m_t / n_t) \times 100\%$ tarzida aniqlanadi. $P_2 - P_0$ farqi foiz punktida beriladi. Ulushning nisbiy o‘sishi esa $((P_2 - P_0) / P_0) \times 100\%$ bo‘lib, $P_0 > 0$ shartida hisoblanadi va boshqa savolga javob beradi. Har bir ko‘rsatkich nomida uning ball, foiz yoki foiz punkti ekanini saqlaymiz.

Oraliq o‘zgarishlarning mutlaq qiymatlari qo‘shiladi: $(B_1 - B_0) + (B_2 - B_1) = B_2 - B_0$. Nisbiy o‘sishlarda esa boshlang‘ich asoslar turlicha bo‘lgani uchun foizlarni oddiy

[21] Manba: muallifning funksional tahlili asosida ishlab chiqilgan.

qo‘shmaymiz. Agar r_{01} va r_{12} o‘sish koeffitsiyentlari o‘nli kasrda berilgan bo‘lsa, umumiy nisbiy o‘zgarish $(1 + r_{01})(1 + r_{12}) - 1$ orqali topiladi. Bu tenglik hisob-kitobning ichki mosligini tekshiradi; ma’lumotning haqiqiyligini alohida dalillar tasdiqlashi kerak.

Uch universitet uchun teng vaznli umumiy ball $\bar{B}_t = (B_{1t} + B_{2t} + B_{3t}) / 3$ sifatida olinishi mumkin. Respondentlar soniga mutanosib vaznlash esa kattaroq guruhning natijaga ko‘proq ta’sir qilishini bildiradi. Ushbu usullar turli baholash maqsadlariga xizmat qiladi. Biz universitetlar amaliyotini qiyoslashda teng vaznning, respondentlarning umumiy holatini ifodalashda esa qamrovga mos vaznning mazmuniy asosini oldindan belgilashni taklif etamiz.

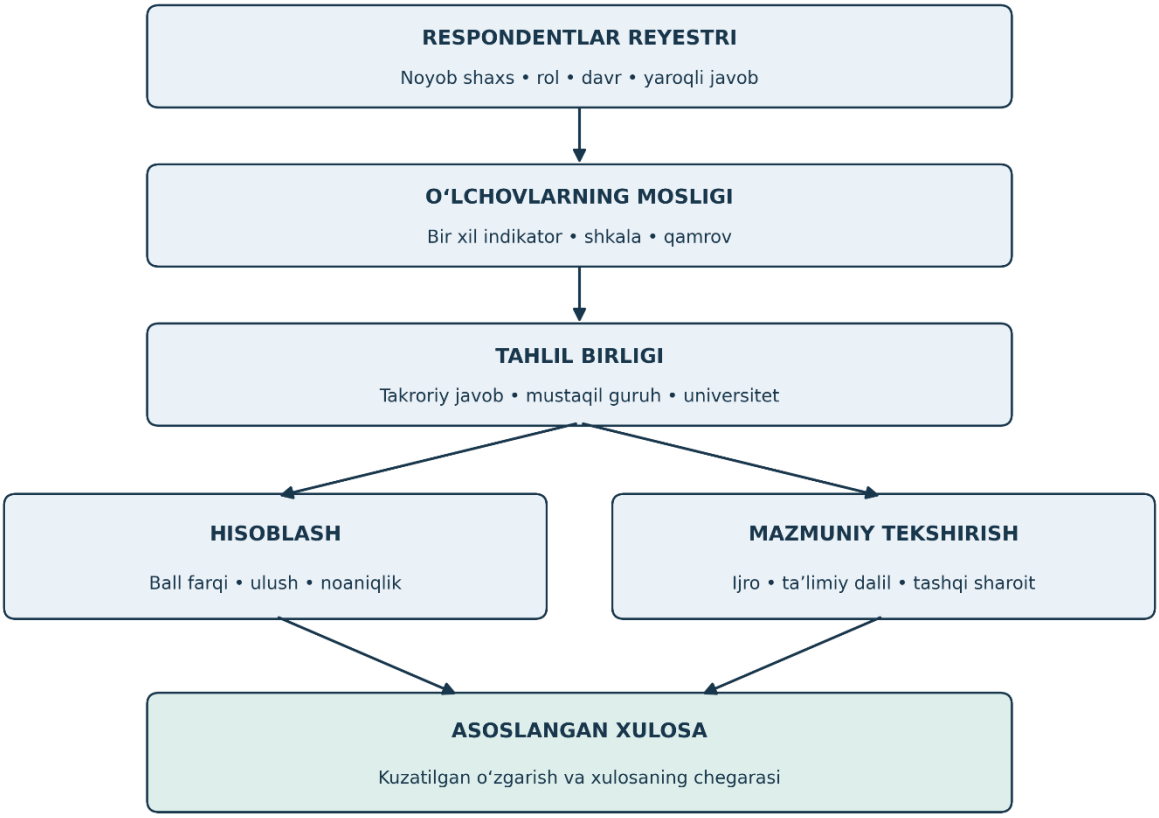
Ma’lumotlarni tekshirish va tahlil ketma-ketligi

Metodikaning ikkinchi natijasi hisoblashdan oldingi tekshiruvni yakuniy xulosa bilan bog‘laydigan sxemadir. Uning asosida respondentlar reyestri, o‘lchovlarning qiyoslanuvchanligi va tahlil birliklari tekshiriladi. So‘ng mutlaq farqlar hamda zarur shartlar mavjud bo‘lganda nisbiy o‘zgarishlar hisoblanadi. Natija pedagogik dalil va ijro qaydlari bilan birga talqin qilinadi. 1-rasmda shu tartib ifodalangan.

Respondentlar reyestrida shaxsni oshkor qilmaydigan doimiy kod, universitet kodi, rol, davr va yaroqli javob belgisi saqlanadi. Shaxsni aniqlovchi ma’lumot alohida himoyalangan ro‘yxatda turadi. Har bir davr uchun taklif etilganlar, javob berganlar va tahlilga kiritilganlar soni ajratiladi. Takroriy qatorlar aniqlanganda tanlash qoidasi bir xil qo‘llanadi. Respondentning turli rollarda qatnashishi ham hisobda ikki shaxsga aylanib ketmasligi kerak.

Bir xil shaxslar bo‘yicha bog‘langan ma’lumot mavjud bo‘lsa, individual o‘zgarishlarni tahlil qilish mumkin. Davrlar bo‘yicha tarkib almashtirilgan bo‘lsa, kuzatilgan farq guruh tarkibining o‘zgarishini ham aks ettiradi. Biz barcha yaroqli javoblar asosidagi tavsif bilan uchala davrda qatnashganlar tavsifini ajratishni tavsiya etamiz. Faqat yakuniy uch davr o‘rtacha ballidan individual farqlar tarqalishini yoki javoblar o‘rtasidagi bog‘lanishni tiklab bo‘lmaydi.

Lakens ta’sir kattaligini hisoblash va taqdim etishda tadqiqot dizayniga mos ko‘rsatkichni tanlash zarurligini tushuntiradi [4]. Shu asosda o‘zgarishning statistik ifodasini ma’lumot tuzilishiga moslashtiramiz: takroriy o‘lchov bilan mustaqil guruhlarni bir xil hisoblash qoidasi orqali tahlil qilmaymiz. Ta’sir kattaligi berilsa, uning qaysi formula va standartlashtiruvchi miqdor yordamida olingani ko‘rsatiladi. Umumiy mezonlar bo‘yicha «katta» deb nomlangan farqning ta’lim amaliyotida qanchalik muhimligi alohida izohlanadi.

1-rasm. Uch davrli baholashda ma’lumotdan asoslangan xulosaga o‘tish tartibi

Manba: muallif ishlanmasi.

Universitet darajasida joriy etilgan mexanizm uchun bir universitetdagi javoblar umumiy muhit ta’sirida o‘zaro bog‘liq bo‘lishi mumkin. Uch universitetning ko‘plab respondentlarini ko‘plab mustaqil universitetlar sifatida hisoblashga yo‘l qo‘ymaymiz. Klasterlar sonining kamligi institutlararo umumlashtirish imkoniyatini cheklaydi. Shu sharoitda universitetlar kesimidagi tavsifiy natija, mezonlar profili va ijro dalillari asosiy o‘rin tutadi; murakkab statistik modelning o‘zi yetishmayotgan mustaqil kuzatuvlarni yaratmaydi.

Muhokama

Statistik o‘zgarish va pedagogik ahamiyat

Metodikaning asosiy hissasi o‘sish ko‘rsatkichini hisoblashni ma’lumot va talqin shartlari bilan bog‘lashdan iborat. Yig‘ma ball oshganida qaysi mezonlar o‘zgarganini saqlash muhim. Masalan, monitoring qaydlari to‘liqroq yuritilishi boshqaruv jarayonining yaxshilanganini bildirishi mumkin, biroq o‘quv natijasi o‘zgarmagan bo‘lsa, xulosani shu chegarada ifodalaymiz. Ta’limiy ahamiyat talabalar faoliyatida kuzatiladigan mazmunli o‘zgarish va uning barqarorligi orqali baholanadi.

Wasserstein va Lazar bayonotida ilmiy qarorlarni faqat p-qiymatning ma’lum chegaradan o‘tishiga bog‘lashning xatarlari yoritilgan [5]. Biz statistik ahamiyat bilan amaliy ahamiyatni bir xil tushuncha sifatida qo‘llamaymiz. Natijani talqin qilishda farq miqdori, noaniqlik, o‘lchovning sifati va tadqiqot sharoiti birga ko‘riladi. p-qiymat mexanizm foydali bo‘lish ehtimoli yoki ilmiy farazning to‘g‘riligi ehtimoli sifatida taqdim etilmaydi.

Amaliy ahamiyat mezonini imkon qadar natijalarni ko‘rishdan oldin belgilashni taklif etamiz. U pedagogik vazifaning bajarilishi, qayta aloqa sifati yoki muayyan boshqaruv muammosining kamayishi bilan bog‘lanishi mumkin. Hisoblashdan keyin eng qulay ko‘rsatkichni asosiy natija sifatida tanlash xulosani bir tomonlama qilishi mumkin. Shu sababli asosiy indikator, qo‘shimcha mezonlar va ularni o‘zgartirish sabablari protokolda qayd etiladi.

Samaradorlik haqidagi xulosaning chegaralari

Uch davrda o‘sish kuzatilishi uning aynan yangi mexanizm sababli yuz berganini avtomatik tasdiqlamaydi. Rahbar almashishi, resurs ajratilishi, talabalar tarkibi, baholash talabi yoki parallel loyihalar natijaga ta’sir qilishi mumkin. Biz har bir universitet uchun joriy etish sanalari va muhim tashqi o‘zgarishlar qaydini yuritishni taklif etamiz. Taqqoslash guruhi mavjud bo‘lsa ham, uning tanlanishi, boshlang‘ich farqlari va kuzatuv sharoiti alohida asoslanishi zarur.

T0, T1 va T2 orasidagi intervalda mexanizmning qaysi qismi amalda ishlaganini aniqlash natijani izohlashga yordam beradi. Faqat buyruq chiqarilganini hisobga olish yetarli emas. Mas’ullar tayyorgarligi, amaliy qo‘llanish, qamrov va bajarilmagan vazifalar qaydi kerak. O‘zgarish bo‘lmasa, bu mexanizm g‘oyasi samarasizligini ham, ijro yetarli bo‘lmaganini ham anglatishi mumkin; ushbu izohlarni dalilsiz almashtirmaymiz.

Axmedov ta’lim sifati monitoringini amaliyotga joriy etish texnologiyasida rejalashtirish, baholash va tahlil o‘rtasidagi bog‘lanishni yoritadi [6]. Biz bu mantiqni baholashdan keyin tuzatish qarorini belgilashga tatbiq etamiz. Manbaning umumiy o‘rta ta’lim kontekstini hisobga olgan holda, oliy ta’limdagi akademik vakolatlar va ko‘p tomonlama baholashni alohida loyihalaymiz. Natija faqat hisobotda qayd etilmaydi: sabab, mas’ul chora va keyingi tekshirish muddati bilan bog‘lanadi.

Taklif etilgan metodika hozircha konseptual va hisoblash qoidalari darajasida asoslangan. Uning indikatorlari uchun ekspert bahosi, kichik ko‘lamli sinov, javoblarning tushunarliligi hamda baholovchilar muvofiqligini tekshirish zarur. Olti mezonning yagona konstruktni tashkil etishi oldindan tasdiqlangan deb olinmaydi. Real ma’lumotlar kelgach, ularning mazmuniy aloqasi va yig‘ma ball sifatida qo‘llanishi qayta ko‘rib chiqilishi lozim.

Xulosa va tavsiyalar

Biz oliy ta’limdagi tashkiliy-boshqaruv mexanizmlarini uch davrda baholash uchun o‘lchov, hisoblash va talqinni birlashtiruvchi metodik tartibni ishlab chiqdik. Uning asosini davrlararo qiyoslanuvchan indikatorlar, respondent va kuzatuv yozuvlarini ajratish, yig‘ma ball tarkibini ochiq ko‘rsatish hamda pedagogik natijani boshqaruv mahsulotidan farqlash tashkil etadi. Asosiy ilmiy natija muayyan foizdagi o‘sish emas, bunday o‘sish haqidagi xulosaning tekshiriladigan shartlarini aniqlashtirishdir.

Amaliy qo‘llashda avvalo respondentlar reyestri va davrlar bo‘yicha yaroqli javoblar sonini muvofiqlashtirishni tavsiya etamiz. Keyin indikatorlar pasporti, baholash rubrikasi, vaznlar va yetishmayotgan ma’lumotni qayta ishlash qoidasi tasdiqlanadi. Hisoblashda yaxlitlanmagan qiymatlar saqlanib, natija bir xil aniqlikda beriladi. Ball farqi, foiz va foiz punkti alohida nomlanadi; ularga olib kelgan surat va maxraj qayta tekshirish uchun ochiq qoldiriladi.

Yakuniy baholashda har bir universitetning mezonlar profili, ijro shartlari va muqobil izohlarini birga muhokama qilishni taklif etamiz. Kengaytirish qarori o‘sish miqdori bilan bir qatorda resurslar, bajariluvchanlik va ta’limiy foydaning davomiyligiga asoslanishi lozim. Keyingi empirik tekshiruvda protokolni real ma’lumotlarga qo‘llash, indikatorlarni sinash va xulosalarning turli asoslangan hisoblash tanlovlariga qanchalik bog‘liqligini baholash ustuvor vazifa bo‘ladi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR:

1. Hart P. F., Rodgers W. Competition, competitiveness, and competitive advantage in higher education institutions: a systematic literature review // Studies in Higher Education. 2024. Vol. 49, No. 11. P. 2153–2177. https://doi.org/10.1080/03075079.2023.2293926

2. Stensaker B. Outcomes of Quality Assurance: A Discussion of Knowledge, Methodology and Validity // Quality in Higher Education. 2008. Vol. 14, No. 1. P. 3–13. https://doi.org/10.1080/13538320802011532

3. OECD. Resourcing Higher Education: Challenges, Choices and Consequences. Higher Education. Paris: OECD Publishing, 2020. https://doi.org/10.1787/735e1f44-en

4. Lakens D. Calculating and reporting effect sizes to facilitate cumulative science: a practical primer for t-tests and ANOVAs // Frontiers in Psychology. 2013. Vol. 4. Article 863. https://doi.org/10.3389/fpsyg.2013.00863

5. Wasserstein R. L., Lazar N. A. The ASA’s Statement on p-Values: Context, Process, and Purpose // The American Statistician. 2016. Vol. 70, No. 2. P. 129–133. https://doi.org/10.1080/00031305.2016.1154108

6. Axmedov M. U. Xalq ta’limi tizimida ta’lim sifati monitoringini amaliyotga joriy etish texnologiyasi // Ta’lim va innovatsion tadqiqotlar. 2023. № 5. B. 118–123. https://interscience.uz/index.php/home/article/download/2887/2577/7895